

Oslo tingrett - TOSLO-2011-175124-1

Instans	Oslo tingrett - Beslutning.
Dato	2011-11-04
Publisert	TOSLO-2011-175124-1
Stikkord	22. juli-saken. Straffeprosessloven § 185 tredje ledd.
Sammendrag	Politiets begjæring om fjernmøte med bruk av videokonferanseteknikk i fengslings sak ble tatt til følge. Unntaksregelen om adgang til fjernmøte er begrunnet i kostnadsbesparelse. Retten fant at at en fremstilling av siktede til rettsmøtet utvilsomt var ressurskrevende og medførte rømningsrisiko. Formålet med bestemmelsen om fjernmøte gjorde seg sterkt gjeldende i dette tilfellet. (Sammendrag ved Lovdata.)
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-175124-1 (11-175124ENE-OTIR/03). Anket til Borgarting lagmannsrett, se LB-2011-180061.
Parter	Oslo politidistrikt (politiadvokat Pål-Fredrik Hjort Kraby) mot A (advokat Geir Lippestad).
Forfatter	Tingrettsdommer Torkjel Nesheim.

Oslo politidistrikt har i forbindelse med begjæring av 31.10.11 om fortsatt varetektsfengsling av A anmodet om at retten treffer beslutning om at rettsmøtet avholdes som fjernmøte, slik at siktede deltar i rettsmøtet ved hjelp av videokonferanseteknikk og forklarer seg fra Ila fengsel, jf. straffeprosessloven § 185 tredje ledd. Fengslingsmøtet er berammet til 14.11.11.

Siktede har gjennom sin forsvarere fått uttale seg til begjæringen. Siktede har ikke samtykket til at fengslingsmøtet gjennomføres som fjernmøte.

Retten har også innhentet uttalelse fra bistandsadvokatene Siv Hallgren og Mette Yvonne Larsen, som har en koordinerende rolle i forhold til de øvrige bistandsadvokatene i saken, og bistandsadvokat Frode Elgesem, som representerer AUF. Bistandsadvokatene Hallgren og Larsen har meddelt at de ikke har merknader til politiets begjæring, og bistandsadvokat Elgesem har på vegne av AUF meddelt at politiets begjæring støttes og at vilkårene for fjernmøte er tilstede.

På vegne av Norsk Redaktørforening har advokat Jon Wessel-Aas anført at siktede av hensyn til offentlighetsprinsippet bør være fysisk til stede i rettsmøtet og ikke delta i rettsmøte med bruk av videokonferanseteknikk.

Retten har kommet til fengslingsmøtet gjennomføres som fjernmøte og at siktede deltar ved bruk av videokonferanseteknikk (overføring av lyd og bilde) fra Ila fengsel.

Straffeprosessloven § 185 tredje ledd lyder slik:

Siktede har rett til å være til stede i retten når spørsmålet om forlengelse av fengslingsfristen skal behandles. Dersom retten finner det nødvendig, skal siktede fremstilles, selv om han ikke ønsker å møte. Retten kan beslutte at rettsmøte om forlengelse av fengslingsfristen kan holdes som fjernmøte med bildeoverføring når retten finner det ubetenkelig ut fra formålet med rettsmøtet og øvrige omstendigheter, og rettsmøtet ellers ville medført omkostninger som ikke står i rimelig forhold til betydningen av at siktede

møter. Tvisteloven § 13-1 annet ledd gjelder tilsvarende. Før beslutning om fjernmøte tas, skal påtalemyndigheten og siktede gis anledning til å uttale seg. Siktede skal sikres adgang til direkte og fortløpig kommunikasjon med forsvareren under møtet. Skal retten samtidig behandle spørsmål om ileggelse eller forlengelse av isolasjon etter § 186a, kan rettsmøtet ikke avholdes som fjernmøte uten siktedes samtykke. Det samme gjelder for rettsmøte om forlengelse av fengslingsfristen når det er gått mer enn 90 dager siden forrige gang siktede hadde rett til å få behandlet fengslingsspørsmålet i ordinært rettsmøte. Kongen kan gi nærmere regler om fjernmøte i forskrift.

Bestemmelsene i § 185 tredje ledd tredje til niende punktum ble vedtatt ved lovendring 10.12.2010 og trådte i kraft 01.09.2011.

Adgangen til fjernmøte er et unntak fra lovens hovedregel om siktedes rett til å være til stede i rettsmøtet. Unntaksregelen er begrunnet i hensynet til å spare kostnader og vil være aktuelt der fysisk framstilling medfører kostnader eller vanskeligheter utover det normale. Aktuelle momenter vil bl.a. være reisekostnader, størrelsen på utgifter til vakthold og sikkerhetstiltak som vil påløpe ved et ordinært rettsmøte og rømningsrisiko, jf. Ot.prp.nr.141 (2009-2010) s. 137 (skal vel være Prop.141 L (2009-2010) s. 137, Lovdatas anm.). Ifølge forarbeidene (Ot.prp.nr.141) er det ikke meningen å oppstille strenge krav til besparelser for at fjernmøte skal kunne besluttes. Etter rettens syn er en framstilling av siktede til rettsmøtet utvilsomt ressurskrevende og medfører rømningsrisiko. Formålet med bestemmelsen om fjernmøte gjør seg sterkt gjeldende i dette tilfellet.

Avgjørende for rettens beslutning er imidlertid om fjernmøte med bildeoverføring er «ubetenkelig ut fra formålet med rettsmøtet og øvrige omstendigheter», jf. straffeprosessloven § 185 tredje ledd tredje punktum. Slik saken er opplyst for retten, anses det ubetenkelig å avholde rettsmøtet som fjernmøte med lyd- og bildeoverføring av siktede fra Ila fengsel. Ved vurderingen har retten lagt vekt på at siktede ikke har samtykket til fengsling, men ikke funnet dette avgjørende. Avgjørende for rettens vurdering er hensynet til sakens opplysning i forhold til fengslingsspørsmålet retten skal avgjøre. I Ot.prp.nr.144 s. 136-137 (skal vel være Prop.141 L (2009-2010) s. 136-137, Lovdatas anm.) heter det:

Ved vurderingen av om bruk av fjernmøte vil være ubetenkelig, må retten legge vekt på siktedes syn. Hvilken vekt siktedes innvendinger skal tillegges, avhenger av hva siktede anfører av omstendigheter mot fjernmøte. Som utgangspunkt bør det stilles krav om at det må være forhold som stiller de spørsmål retten skal vurdere i et annet lys enn tidligere, og hvor det av hensyn til sakens opplysning kan være av betydning at siktede møter fysisk for dommeren. Et eksempel kan være at siktedes helsetilstand er endret og at fysisk oppmøte kan ha betydning for rettens vurdering av om fortsatt fengsling vil være et uforholdsmessig inngrep. Siktedes fysiske tilstedeværelse kan da være nødvendig for å få saken opplyst. Adgangen til fjernmøte er et unntak fra hovedregelen om siktedes rett til å være til stede i rettsmøtet, og departementet mener derfor at retten må legge vekt på siktedes syn, men likevel ikke tillegge siktedes syn så stor vekt at det i realiteten praktiseres et krav om samtykke fra siktede. Ved lovforslaget er det gjort et bevisst valg om å gå bort fra kravet om samtykke fra siktede som gjelder etter forskrift 21. desember 2005 nr. 1611 § 2. Fjernmøte bør derfor ikke utelukkes bare fordi siktede har behov for et «avbrekk» fra fengselstilværelsen. Det avgjørende ved vurderingen av om fjernmøte er ubetenkelig, skal være hensynet til sakens opplysning.

Siktedes forsvarere har i sin uttalelse bl.a. framholdt følgende:

Det vises her til at siktede i praksis har sittet i isolasjon siden 22. juli 2011, og hans egne uttalelser i siste fengslingsmøte om at han opplever isolasjonen som kjedsom, monoton og en sadistisk torturmetode.

Isolasjon:

Videre må fengslingslengde og det faktum at han i praksis sitter i isolasjon på et ikke rettslig prøvet vedtak i seg selv tilsi at kravet til «ubetenkelig» ikke er oppfylt.

Forskriften som hjemler vedtaket sier at siktede kun kan ha kontakt med innsatte som er i avdeling for særlig høy sikkerhet. Direktøren ved Ila fengsel og forvaringsanstalt opplyste 13.10.2011 til NRK at siktede er «den eneste i Norge som er på avdeling for særlig høy sikkerhet, altså kan han ikke ha kontakt med andre innsatte».

Vi har avholdt et møte med ledelsen i på Ila. Disse bekrefter ovenfor oss at siktede ikke har kontakt med noen andre innsatte. Han sitter i praksis fullstendig på isolasjon.

Påtalemyndigheten uuttalte samme dag i sin pressekonferanse at man ikke vil begjære retten om fortsatt isolasjon av siktede fordi «vi har snakket med Ila og kriminalomsorgen som forteller oss at han vil sitte på et strengt regime tilnærmet likt isolasjon».

Hadde spørsmålet om fortsatt isolasjon vært til rettslig prøving i fengslingsmøtet hadde det ikke vært adgang til fjernmøte.

Rettsikkerheten og rettsoppfatningen:

Videokonferanse gir generelt rettsikkerhetsmessige betenkeligheter. I en sak som har en så stor alvorsgrad som denne er det viktig at det ikke på noe tidspunkt fires på de kravene som stilles til siktedes rettsikkerhet.

Ved fjernavhør via video gis hverken retten eller andre aktører mulighet til å se siktede for å bedømmes siktedes helsetilstand. Han har som anført over tidligere gitt tydelige tilbakemeldinger til retten om at isolat er en sadistisk torturmetode, og at det tidvis har vært tungt å sitte isolert.

Etter rettens syn tilsier ikke de anførte forhold at fjernmøte hvor siktede deltar fra fengselet med videokonferanseteknikk, er betenkelig. Retten skal ikke i fengslingsmøtet ta stilling til spørsmålet om fortsatt isolasjon etter straffeprosessloven § 186a. Retten kan heller ikke se at de anførte forhold knyttet til siktedes varetektsopphold, herunder fengselsmyndighetenes vedtak knyttet til at siktede skal være i avdeling for særlig høy sikkerhet, gjør fjernmøte betenkelig. Det vises i denne sammenheng også til at det ikke foreligger noen konkrete anførsler eller opplysninger om at siktedes helsetilstand er endret på en slik måte at det tilsier fysisk tilstedeværelse i rettsmøtet. For øvrig er det fra påtalemyndighetens side opplyst følgende knyttet til forsvarernes anførsler:

Siktede er underlagt regelmessig helsetilsyn ved Ila fengsel, et tilsyn som på grunn av sakens art er hyppigere en vanlig. Politiet har regelmessig kontakt med fengselet knyttet til siktedes varetektsforhold, men har ikke mottatt noen opplysninger fra Ila fengsel eller fra siktedes forsvarer om at det så langt skulle være problemer med siktedes helse. Det må også bemerkes at siktede regelmessig sitter i lange avhør ved politihuset i Oslo, og det har heller ikke i forbindelse med disse blitt formidlet at siktede skulle ha særlige problemer. Påtalemyndigheten og politiet har med bakgrunn i avhørene heller ikke sett grunn til bekymring for siktedes helse. En argumentasjon knyttet til at fremstilling til et fengslingsmøte er nødvendig for å kunne vurdere siktedes helse, kan derfor ikke tillegges særlig vekt.

Disse opplysningene er ikke imøtegått av siktedes forsvarere. Etter rettens syn vil de spørsmål retten skal ta stilling til i fengslingsmøtet bli tilstrekkelig opplyst ved at siktede forklarer seg og deltar i rettsmøtet ved bruk av videokonferanseteknikk. Forklaring fra siktede ved fysisk tilstedeværelse i rettsmøtet vil ikke å bidra til at fengslingsspørsmålet på noen avgjørende måte blir bedre opplyst. Retten legger videre til grunn at de øvrige vilkår i straffeprosessloven § 185 tredje ledd er oppfylt og at siktede sikres direkte og fortlølig kommunikasjon med sine forsvarer under fengslingsmøtet, f.eks. slik at forsvarerne deltar fra fengselet sammen med siktede.

Slutning:

Oslo politidistrikts begjæring om fjernmøte med bruk av videokonferanseteknikk tas til følge.